

de Craenkoerier

Voorzitter:

Annette van Raaij

06-29 51 09 31

a.van.raaij@telfortglasvezel.nl

Secretaris:

Ilva van Bommel

06-22 71 19 52

ilva@bommelandt.nl

Penningmeester:

Clasina de Wit

clasinadewit@live.nl

Verenigingsgebouw:

De Kroenekraan

Van Schoonvorstlaan 11

Soerendonk

Beheer Verenigingsgebouw:

Harrie Ruyten

06-48 42 84 20

ruytenhc@xs4all.nl

Webmaster IVN Cranendonck

Jan Alders

janalders05@gmail.com

Redactie Craenkoerier:

Monique v.d. Konijnenburg

06-46 08 28 86

moniquevdko@hotmail.com

Werkgroepen**Schoolgidsen Budel:**

Ria Rijkers

0495-493420

criikers705@gmail.com

Schoolgidsen Maarheeze:

Maria Bles

0495-591999

blesmaria@kpnplanet.nl

Uilen- en vogelwerkgroep:

Tjabine Guntlisbergen

06-23 55 89 16

vogelsincranendonck@outlook.com

Wandelwerkgroep:

Wiel Zentjens

06-57425661

zentjenswiel@gmail.com

Cursuswerkgroep:

Wiel Zentjens

06-57425661

zentjenswiel@gmail.com

Tuinwerkgroep:

VACATURE

Toon van Seggelen

06-23 39 51 43

a.seggelen50@gmail.com

Waar vind je ons verenigingsblad?

<https://www.ivn.nl/afdeling/cranendonck/afdelingsblad/>

INHOUD

VAN DE BESTUURSTAFEL	3
VOORWOORD VAN DE VOORZITTER	3
JAARVERGADERING	3
DONATIE.....	4
LEDENDAG 2025	5
DE VOGELWANDELING	5
CREATIEVE WORKSHOP	6
WANDELING VAN WIEL EN WIL	6
LEZINGEN	9
LEZING DOOR AD HAVERMANS 17 maart	9
LEZING DOOR JEROEN HELMER 8 mei	10
PLANTEN EN DIEREN UITGELICHT	12
HET VERHAAL VAN DE EIK	12
VOGELS EN HUN GEREEDSCHAPPEN	14
HET VERHAAL VAN DE SPREEUW EN DE GIERZWALUW	16
NATUURFOTOGRAFIE	17
WANDELWERKGROEP	20
LENTEWANDELING IN CRANENDONCKSE BOS	20
BLOEMENWANDELING BEVERBEKERDIJK 7 mei	21
BLOEMENWANDELING 14 mei	22
BLOEMENWANDELING 21 mei	23
TUINWERGROEP	24
DE BELEVINGSTUIN	24
SCHOOLGIDSENWERKGROEP	25
BOOMFEESTDAG	25
UILEN- EN VOGELWERKGROEP	26
EEN OCHTEND INVENTARISEREN	26
SCHEMA BROEDRESULTAAT 2025	27
ACTIVITEITEN KOMENDE PERIODE	28
VAN DE REDACTIETAFEL	29

VAN DE BESTUURSTAFEL

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Jubileumjaar, daar zitten we midden in.

We hebben het afgelopen half jaar tal van activiteiten in dat verband ondernomen.

Op 15 juni hebben we een Open Dag georganiseerd.

Alle werkgroepen hebben zich in volle glorie kunnen presenteren. En wat was dat leuk! Met (liefde)volle inzet hebben we met een boel IVN-ers hier een presentatie van alle werkgroepen in prachtige sfeer kunnen neerzetten.

Het was fijn om met alle werkgroepen samen bezig te zijn. Het weer werkte mooi mee.

We hebben buiten de grote open tent opgezet en een terras ingericht, waar eenieder kon gaan zitten voor koffie, thee met koek.

En het werd ook goed gebruikt, alle koeken waren op!

Allen hartelijk dank voor de catering, voor vogelhuisjes, voor toelichting belevingstuin, voor het aanleveren van heel veel plantjes, voor de verkoop van veel plantjes, voor de wandelingen, voor vogelhuisjes, voor tentoonstelling en toelichting vogels en uilenkasten, voor spelletjes bij Rijk van Koning Eik, voor stoepkrijt. En dan tot slot natuurlijk dank aan alle belangstellenden voor onze Open Dag. We kijken met blijde verwondering en dankbaarheid terug!

Annette van Raaij

JAARVERGADERING

10 maart was er weer de jaarlijkse jaarvergadering.

Er was een goede opkomst. Naast het financieel jaarverslag, doet ook elke werkgroep verslag van de activiteiten van het afgelopen jaar. Na dit officiële gedeelte volgde nog een quiz over de Eik, was er ruimte voor het bekijken van de tentoonstelling over de eik en kon men weer gezellig bijpraten. Aan het einde van de avond werd ook de jubileumuitgave van de Craenkoerier uitgereikt.

Zoals op de foto te zien is, werden ook een aantal trouwe leden verrast met een bos bloemen.

Jaap en Clara Commandeur, 40 jaar lid
Ine Kuppens, 25 jaar lid
Harrie Duisters, 25 jaar lid
Herman Clevis, 40 jaar lid
(Hij kon helaas niet bij de ALV aanwezig zijn.)

En er was meer feest!

Jos van Velthoven en Maria Bles kregen tijdens de lintjesregen op 25 april, de Koninklijke Onderscheiding, "Lid in de Orde van Oranje-Nassau."

Hartelijk dank voor jullie trouwe lidmaatschap en inzet voor het IVN.

DONATIE

"Ons doel was om de helft van de opbrengst te schenken aan enkele goede doelen binnen de gemeente Cranendonck, waaronder ook de IVN." Maria en Annie.

Wij danken jullie hartelijk voor de mooie donatie, die we van jullie mochten ontvangen!!

IVN Cranendonck.

Grote schilderijenverkoop

LEDENDAG 2025

In het kader van het 40-jarig bestaan was er op 13 april een ledendag georganiseerd.

DE VOGELWANDELING

Rond 8 uur des ochtend stonden 21 relatief vroege vogels klaar voor de vogelwandeling van een geplande 2 uur door het Cranendoncks bos. Ondanks voor velen een bekend terrein blijft ieder bezoek of wandeling telkenmale anders en zeker in deze lenteperiode waar volop leven in de vogelbrouwerij is. Vooral ook omdat dan als het ware de hormoontjes door de lucht vliegen. De mannetjes op zoek naar vrouwlief, met als ultieme doel; voortzetting van hun soort.

Omdat de gidsen Martien, Joey, Toon en Harrie ieder zo hun kwaliteiten hebben, gaf dat een bijzondere dynamiek en diversiteit tijdens de wandeling. Martien als routeverkenner en planner, Joey als beproefd 'surviver' die o.a. vertelde over de eetbare, vitaminerijke madelief. Toon die tussen de geluiden van de 2-potige (en ook 2-benige) het gezang van de zwartkop feilloos herkent. Harrie als generalist moeiteloos overschakelt van roodborst naar de wolf. Ook schoolgidsen die informatie deelden met ons, die zij ook aan de jongeren vertellen en tenslotte Frans. Hij vertelde over de vele zangvogel- en bosuil nestkasten, die hij door de jaren heen gemaakt heeft.

Zo tegen het einde van de wandeling waren velen van ons verbaasd over het erg forse snoeiwerk van de bomen naast de paden. Martien is gaan informeren op de werf en kreeg als reactie: De bomen zijn gesnoeid door Verbego.

Ze hebben dood hout eruit gehaald!

Tip: bezoek hun website, dan vallen alle dode houtpuzzels in elkaar. Na afloop bleef bijna het hele gezelschap ontbijten, een goed teken voor onze jubilerende vereniging. **Tjabine Guntlisbergen**

Na het ontbijt werd er gewandeld o.l.v. Wiel, Nel en Angela. Tijdens de wandeling in het Cranendonckse, prachtige bos, werd met name gekeken naar de ontluikende natuur. Zie verslag bloemenwandelingen.

CREATIEVE WORKSHOP

Ook kon er gekozen worden voor een creatieve workshop. Tijdens deze activiteit kon men stenen beschilderen.

Aan het einde van de activiteiten werden de drie heren, Harrie Hegge, Toon van Seggelen en Wiel Zentjens nog eens extra bedankt voor het regelmatig schrijven van informatieve IVN-teksten in het weekblad de HAC.

Elk lid kreeg een glossy aangeboden met een keuze uit de in de loop der jaren door *Wiel*, *Toon* en *Harrie* geschreven teksten, mooi geïllustreerd met prachtige foto's. **Monique van de Konijnenburg**

WANDELING VAN WIEL EN WIL.

Als eindopdracht van hun natuurgidsen-opleiding is er door Wiel Zentjens en Wil Beeren in 1985 een wandeling uitgezet in het gebied 't Goor en de Ponyren te Soerendonk.

Nu 40 jaar later kunnen we nogmaals deze route, onder begeleiding van Wil en Wiel meewandelen.

De wandeling had als thema de invloed van de mens op de natuur en wat voor veranderingen dat te weeg gebracht heeft op de natuur en landschap.

Een jubileum activiteit, die je niet wilde missen. Zo liepen we met een grote groep van zo'n 40 personen, al dan niet bewapend met een verrekijker door dit mooie gebied.

Het oorspronkelijke Brabantse Landschap bestond uit een ondergrond van klei, leem en veenlagen, bedekt met dek- en stuifzanden. In het gebied van de wandelroute waren 2 vennen, het Soerendonks Goor en het Turfwater, een moerassig gebied met daarnaast uitgestrekte voedselarme heidegebieden.

Door de jaren heen zijn er door de mens allerlei activiteiten geweest die invloed hadden op dit gebied. Het hakken van wilgen- en berkenopslag, rietkragen werden gemaaid, gagel gesneden en turf gestoken. Verder in de tijd kreeg het gebied te maken met vervuiling van het water, ruilverkaveling, ontginning ten behoeve van de landbouw en verlaging van de waterstand.

Het Soerendonks Goor, in het brongebied van de Strijper Aa, werd ondanks heftige protesten in 1957 ontgonnen. (In 1957 werd het Goorgemaal in gebruik genomen, met de bedoeling om 40 ha natuurgebied te ontginnen.)

Die onderneming werd geen succes. Twintig jaar later werd de ingreep teruggedraaid. Sindsdien krijgt de natte natuur hier weer de nodige levensruimte.

“Het Goor liet zich niet bedwingen door al deze menselijke activiteiten, de grond was te drassig” lezen we in de zeer informatieve folder, gemaakt door Wil en Wiel t.b.v. hun werkstuk.

In 1970 worden de niet ontgonnen gronden opgenomen in het landschapsreservaat “Baronie van Cranendonck” en in beheer gegeven aan Staatbosbeheer.

De Pony-ren is sinds 1972 omheind en een begrazings-gebied voor IJslandse Pony's. Tot 50 jaar geleden kwam je hier nog maïs, graan en kunstweides tegen.

(Onder een kunstweide verstaat men een perceel dat een tijdelijke bestemming als grasland heeft. In het kader van vruchtwisseling wordt dan gras ingezaaid, wat tijdelijk een goede opbrengst geeft. Na enige tijd wordt weer overgeschakeld op een ander gewas.)

Het doel van het begrazingbeheer was het verschalen van de grond te veroorzaken. Akkerplanten zouden verdwijnen en heide terugkomen. Zo zal de oude situatie van een geleidelijke overgang van hoog gelegen (voedselarme) zandgronden naar het lager gelegen (voedselrijke) beekdal kunnen worden hersteld.

De groep loopt achter, voor en rond Wiel of Wil, om zoveel mogelijk informatie op te vangen.

Wil vertelt over de vogels, die het Goor als rustgebied gebruiken. Over de wintergasten, maar ook de vogels die het hele jaar rond in dit gebied verblijven. Ieder van deze vogels hebben een eigen levenswijze met een speciale voedselkeuze en

wijze om dit voedsel te bemachtigen. Dit maakt het mogelijk dat ze gelijktijdig in een gebied (biotoop) voorkomen.

Bij het water kun je de wilde eenden, de oeverloper en de zwarte stern zien, op het heidelandschap bijvoorbeeld de wulp, tapuit of veldleeuwerik. Het hele jaar door zijn er de mezen, matkopmees, staartmees en koolmees. Veel van de genoemde vogels wonen niet meer in dit gebied of men ziet ze nog zelden, m.n. de wulp, tapuit of veldleeuwerik.

Wiel vertelt over de insecten. Koudbloedige diertjes, die de zonnewarmte benutten om op temperatuur te komen. De groep staat regelmatig stil bij een klein holletje in het zand, waar Wiel dan zijn verhaal bij vertelde over bijvoorbeeld de zandloopkever of de mestkever.

Of de relatie tussen de vlinders en hun waardplanten, de libellen aan de waterkant van het Goor en het Turfwater. En het grote belang van zandpaden voor de insecten en de biodiversiteit. Voor de aanwezige wilde bijen, dagvlinders, sprinkhanen, angeldragende wespen en vogels.

We wandelen verder en zien een buizerd vliegen, horen de krekels en zien de mooie vliegdenen, elzen, berken en eiken. Over de eik en zijn hele levensgemeenschap van de eekhoorn, de Vlaamse Gaai en de vele insecten later meer.

We wandelen het gebied uit en lopen nog even naar de vogelkijkhut 'Hou it Moi' Recentelijk vernieuwd, maar van oorsprong gebouwd door de vogelwerkgroep IVN Cranendonck. Een ideale plek voor het spotten van reigers, waterpiepers, eenden.....of gewoon even uitrusten van een heerlijke wandeling.

Hier krijgen we de folder uitgereikt met uitgebreide informatie over dit gebied van zo'n 40 jaar geleden.

Er is veel veranderd en ook veel is verdwenen.

Maar gelukkig is het weer een mooi natuurgebied waar nog heel veel te zien en beleven is.

[Ponyloopje - Pony-ren \(gele route\) - NATUURBELEVEN](#)

Als je op deze site gaat kijken dan kun je nog een keer door dit gebied, digitaal wandelen. Deze wandeling is uitgebreid gedocumenteerd met foto's.

Monique van de Konijnenburg

LEZINGEN

LEZING DOOR AD HAVERMANS 17 maart

Geologie en landschapsvormen (en bodems) van de Weerter- en Budelerbergen.

Een lezing over het bijzondere ecosysteem bij de Weerter- en Budelerbergen.

Factoren die bijdroegen aan het ontstaan ervan waren in het verleden

1) Strooiselroof bos/maaien van de heide/dieper plaggen 2) Oude wegen van Budel naar Weert en 3) een droger klimaat.

Voor het heden geldt 1) het tot voor kort het gebruik van het gebied als militair oefenterrein, 2) de depositie van zware metalen van de zinkfabriek, zoals zink en cadmium en tot slot 3) de uitstuwende paden/wegen

Ad Havermans nam de aanwezigen mee op een reis door de tijd, waarin hij uitleg gaf over het stuifzand bij de Weerter-Budelerbergen.

Van een heidegebied rond 1950, naar 1975 waar steeds meer stuifzand-oppervlakten verschenen, die rond 2023 weer afnamen door bebossing en wat heide.

Maar de geschiedenis gaat veel verder terug.

Warme en koude periodes wisselen elkaar door de eeuwen heen af. In koude periodes heeft de wind vrij spel, maar in warme tijden, waar begroeiing mogelijk is, kan de wind geen zand verplaatsen. Zo wisselen erosie (weghalen van zand door wind en water) en sedimentatie (het neerleggen van het zand) elkaar af. Stuifzand is dus een geologische afzetting. Zodra dit begroeit, wortels, dieren... dan verandert het zand en de bodemvorming begint. De bodem is een archief. Die laat situaties zien van vroegere tijden.

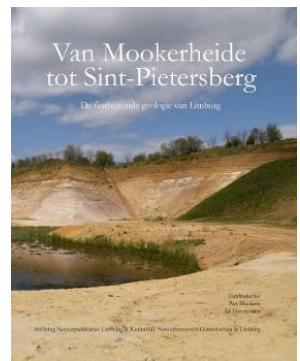
Ad Havermans is een boeiende verteller, die moeilijke vaktermen goed kan uitleggen en illustreren met toepasselijke dia's. Erg interessant!!

De avond werd afgesloten door Wiel Zentjens, die nog vertelde over de vegetatie en het insectenleven in dit gebied.

Dit is slechts een korte samenvatting. Niet compleet, maar om een indruk te geven. Voor wie meer wil weten zal ik hieronder de aanbevolen websites van Ad noteren.

www.ahn.nl en www.dinoloket.nl

Vijf auteurs beschrijven het ontstaan van de ondergrond en de daarbij horende landschapsvormen in de hele provincie Limburg. Het is Ad Havermans die de lezer dan meeneemt naar Midden-Limburg en zijn dekzand. **Monique van de Konijnenburg**

LEZING DOOR JEROEN HELMER 8 mei.

“Als alle natuurlijke elementen, zoals begrazing, predatie en kringloop- processen zich in een rijke schakering en in wisselwerking met elkaar in een gebied kunnen ontwikkelen, vormt er zich langzamerhand een natuurlijk functionerend systeem. Laten we de vorming van een hedendaags natuurlijk halfopen

landschap volgen aan de hand van één individu: een zomereik.

Het eeuwenlange levensverhaal van deze boom alleen al, is een knap staaltje wisselwerking met een indrukwekkend deel van flora en fauna in Europa.

De aanwezigheid van de een steunt sterk op de aanwezigheid van de ander.”

Zo begint ongeveer de lezing van Jeroen. Hij neemt het publiek (zo'n 35 personen) mee in het groeiproces van de zomereik. Van de ontkieming in een meidoornstruik, de verspreiding door m.n. de gaai, het proces van zo'n tweehonderd jaar.

Wat vooral indruk maakt is Jeroens verhaal over de wisselwerking door grazers, vogels, vleermuizen, insecten, planten en schimmels en de eik. De stekelige meidoornstruik, die het kleine kiemplantje van de eik beschermt tegen begrazing.

De bosmuis, die de kansen van de eik om te ontkiemen vergroot. De kevers, die de schimmels mee naar binnen nemen. De vogels, die nestelen in de eik en de bodem verrijken met de voedingstoffen uit hun poep. Dat bij beschadiging van de schors, door het schuurgedrag van runderen en zwijnen, suikerrijk sap naar buiten kan vloeien.

Hier komen dan weer vliegjes, kevers, mieren, vlinders op af, maar ook spechten, mezen, de boommarter. Slechts enkele voorbeelden.

Een prachtig en boeiend verhaal!!

In de pauze is er koffie, thee, maar ook de gelegenheid om het boek van Jeroen Helmers aan te schaffen.

De belangstelling was groot, het boek is prachtig!

Monique van de Konijnenburg

PLANTEN EN DIEREN UITGELICHT

HET VERHAAL VAN DE EIK.

Er zijn meer dan 400 eikensoorten.

De eik is evenals de beuk een van de belangrijkste loofhoutbomen in ons land, met als voornaamste soort de inlandse zomereik (*Quercus rober*).

De wintereik (*Quercus petraea*) is ook inheems in ons land, maar veel minder algemeen.

Als men praat over de eik, dan bedoelt men de zomereik. Deze kan wel 30 meter hoog en 800 jaar oud worden. Een 450-jarige eik in Tubbergen (Overijssel) is bekend als de kroezenboom en in Wittem (Zuid-Limburg) staat een groep eiken die 350 jaar oud zijn. De oudste eik van de Lage landen staat in Liernu (Wallonië) die men 1000 jaar oud schat met een stamomvang van 14,75 m en 20m hoog en een kroonomvang van 20m. In de winter kan men de eik goed herkennen aan zijn donkere kleur en aan zijn ronde vorm van de kroon.

De zomereik heeft ovale eikels met een lang steeltje, het lijkt wel een pijpje, maar heeft geen steeltje aan het gelobde blad, het zogenaamde zittende blad.

De wintereik heeft een kort steeltje aan het gelobde blad, maar heeft geen steeltje aan de ovale eikel. De eik heeft mannelijke en vrouwelijke bloemen op dezelfde boom en is dus tweehuizig. De mannelijke bloemen als slanke katjes en de vrouwelijke enkelvoudig of in kleine groepjes

De moeras eik (*Quercus palustris*) die hier veel aangeplant is langs wegen en in parken heeft heel diep ingesneden bladeren en een mooie herfstkleur. Hij heeft kleine ronde eikeltjes en het napje is van onderen samengetrokken.

De Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), sinds het begin van de 18de eeuw hier ingevoerd, heeft minder diep ingesneden en groter bladeren en een grotere ronde eikel als de moeras eik. Het is dus een exoot met een fraaie herfstkleur.

Er zijn ook groenblijvende eiken, zoals de steeneik (*Quercus ilex*, het blad lijkt op een Ilex- of hultsblad) en de kurkeik (*Quercus suber*). Deze zijn in ons klimaat niet winterhard. De steeneik wordt de laatste jaren hier toch nogal wat aangeplant.

Van de kurkeik maakt men kurken, zoals de naam al zegt.

Deze eik groeit in het Middellands Zeegebied, vooral in Portugal en Spanje op silicium houdende gronden.

Als de boom 25 jaar oud is kan men de bast afschilveren voor het maken van de kurken. Zij wordt tweehonderd jaar oud.

Op de eik kunnen vele soorten gallen ontstaan, die meestal veroorzaakt worden doordat insecten, bijvoorbeeld sluipwespen in het blad of steel prikken en daarin een eitje leggen. Bekende gallensoorten zijn de knikkergal, aardappelgal, ananasgal en lensgallen. Verder heeft de eik ook veel last van de processierups, waarvan wij ook veel jeuk kunnen krijgen.

De tijd van het ongemak begint nu weer (april -juli), dus wees attent.

In de zomer bij vochtig en warm weer ziet men een dun wit laagje op het blad ontstaan. Dit is de valse meeldauw, een schimmel, dat laagje kun je met de handen van het blad afwrijven.

Behalve landschappelijke waarde heeft de eik ook economische waarde. Het hout van de zomereik is hard en stevig en goed bewerkbaar.

Het wordt gebruikt in de scheepsbouw, bij balken en gebinten, bruggen en het vervaardigen van meubels, spoorbielzen en wijnvaten.

Eikels vallen niet ver van een boom en kunnen onder het dichte blader-dak van een boom niet tot ontkieming komen. Eekhoorns begraven eikels als wintervoorraad. Deze eikels worden niet allemaal opgegeten en zo kunnen nieuwe eikenbomen gaan groeien.

De bladeren en eikels bevatten tannine een stof die omgezet wordt tot bloedgif en zoals de naam al zegt giftig is voor de mens.

Maar ook voor paarden, schapen en runderen. Daarentegen eten varkens, wilde zwijnen, herten en eekhoorns veel eikels. Vroeger aten de Indianenstammen ook eikels. Zij bereidden de eikels op een zodanige wijze dat de tannine verdween.

De eik is ook de natuurlijke afleider van de bliksem, vandaar het spreekwoord: *“van eiken moet je wijken, maar beuken moet je zoeken”* (bij onweer niet onder een eik schuilen!). Donar, de god van de donder wordt geassocieerd met de eik. In de Germaanse mythologie was de eik heilig.

Vroeger plantte men eiken om een drinkplaats voor dieren, op een driehoekig plein: de zogenaamde plaatse of brink. Deze drinkplaats werd ook gebruikt voor bluswater bij een eventuele brand. In Soerendonk heeft men nog de Brinkwandeling.

Een gaai begraaft ook eikels in de grond als wintervoorraad. Als de eikel uitloopt kan de gaai de 2 zaadlobben opeten, terwijl het plantje doorgroeit via zijn penwortel.

De mos eik (Quercus cerris) ook wel Turkse eik genoemd wordt ook wel gebruikt in de bouwwereld. Het hout is zachter, omdat de boom harder groeit en heeft een roze gloed bij het doorzagen. Hij groeit vooral in

Zuidoost-Europa. In het stadspark van Weert staat een grote mos eik. Ook ziet men de zuil eik (Quercus robur “Fastigiata”) meer aangeplant worden als laanboom.

Zo valt er nog veel meer te vertellen over deze boomsoort, want DE EIK bestaat niet, er zijn er vele en er zijn veel verhalen. **Toon van Seggelen**

VOGELS EN HUN GEREEDSCHAPPEN

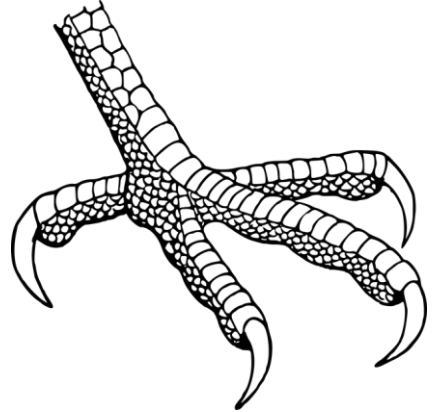
Wij mensen op deze aardbol denken er niet over na dat we onze handen dagelijks tientallen keren gebruiken als gereedschap. Maar onze gevleugelde vrienden hebben gereedschappen die ze dagelijks moeten gebruiken om te overleven.

Denk aan de vleugels waarmee ze kunnen vliegen en de klauwen waarmee ze prooien kunnen grijpen en vasthouden en hun snavels waarmee ze voedsel kunnen oppikken van of uit de grond.

Roofvogel snavel

Roofvogel klauw

Wij mensen zijn uitgerust met dezelfde ledematen maar bij de vogels is dat verschillend. De roofvogel zal zijn klauwen op een heel andere manier moeten gebruiken dan een specht. De specht gebruikt zijn mooie rechte snavel om een nest in de boom te hakken en de roofvogels zal zijn haak snavel gebruiken om een prooi uit elkaar te trekken.

De poten van een specht zijn speciaal uitgerust om tegen de boom te hangen maar die van de roofvogels hebben scherpe kromme tenen om de prooi te vangen en te doden. Da's geen nieuws zal je denken dat wist ik al, maar ik noem nu 2 verschillende soorten en zo is elke vogel die we kennen uitgerust met hun eigen specifieke kenmerken en gereedschappen en gebruik van maken om te overleven.

De kraai zal in de lucht zijn vleugels moeten blijven bewegen om van A naar B te gaan, terwijl de buizerd minutenlang in de lucht op de thermiek blijft hangen zonder enkele vleugelslag.

Zelfs bij onze kleine zangvogels zie je grote verschillen al valt dat voor de meeste mensen niet op maar onze roodborst heeft een hele andere vorm van snavel dan de vink en dat heeft allemaal te maken met hun voedselbron.

Vink met kegel snavel

Roodborst met pincet snavel

Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is maar ook elk vogeltje eet zijn voedsel zoals het gebekt is. De vink is een specifieke zaadeter en de roodborst jaagt vooral op insecten, spinnetjes en larven.

Er zijn een groot aantal boeken geschreven over de evolutie van de vogel - snavel en het komt kortgezegd op neer dat de vorm van de snavel aangepast is aan de voor hen best beschikbare voedselaanbod.

Wordt nog eens vervolgd want er zijn nog genoeg snavel „wisjedatjes,,
Harrie Hegge

HET VERHAAL VAN DE SPREEUW EN DE GIERZWALUW

Al jaren hangt er bij mij een gierzwaluwkast tegen de gevel. Ooit gekregen van wijlen Piet van den Eijnde, de bekende vogelaar.

De eerste jaren bleef die leeg. Daarna werd ze ontdekt door de mussen, die er ook in hebben gebroed.

Vorig jaar meldde zich ineens de gierzwaluw, de mussen hadden geen schijn van kans meer. Er is toen een succesvol broedsel geweest en twee jonge zwaluwen zijn uitgevlogen.

Dit jaar in april zagen we ineens een spreeuw de kast invliegen, ik had geen idee dat deze toch vrij forse vogel door de smalle opening kon kruipen.

De spreeuw is erin gaan nestelen en broeden. Begin mei hoorden we 's avonds een hoop herrie. De gierzwaluw bleek te zijn teruggekeerd en probeerde de spreeuw weg te krijgen.

Dat lukte niet en we vonden de zwaluw op de grond liggen. Door de superkorte pootjes kan die niet zelfstandig wegvliegen en moet dus worden geholpen.

Ik dacht dat hij zijn lesje wel geleerd had, maar nee, hij probeerde het de volgende dag nog eens met hetzelfde negatieve resultaat.

De spreeuw heeft zijn nest grootgebracht en de jongen zijn uitgevlogen. Daarna heb ik het spreeuwennest verwijderd. Binnen enkele dagen was de zwaluw weer present. Inmiddels zit hij te broeden en is alle ellende vergeten. Dus dit jaar hebben we een nestkast met 200 % bezetting. **Toon Tuijelaars**

NATUURFOTOGRAFIE

Mijn naam is Ton Krabbendam en mijn hobby is natuurfotografie.

Mijn voorkeur gaat uit naar vogels, maar eigenlijk fotografeer ik alles wat op mijn pad komt.

Ik stap regelmatig op de fiets richting De Immenhof en vandaar naar de waterzuivering in Soerendonk. Onderweg kon ik deze Buizerd vastleggen.

Daarna naar het Goor. Daar is het de laatste tijd erg rustig, maar ik heb toch regelmatig de kleine plevier gezien. Grauwe ganzen en Aalscholvers zijn vaste gasten, maar door het jaar heen laten ook Nijlganzen en Canadese ganzen zich regelmatig zien.

Bijzonder vond ik wel de Casarca, bij Het Goor te zien. Hij is waarschijnlijk uit gevangenschap ontsnapt, want komt hier normaal niet voor.

Bij het Goor zijn regelmatig Blauwe reigers en zilverreigers te zien en af en toe een Lepelaar.

Daarna naar de Gastelseheide. De afgraving die daar gedaan is lokt veel watervogels, al is het daar op dit moment (mei-juni) ook erg rustig. Een tijdje terug was het druk met Knobbelzwanen. Met deze beelden hoop ik je te hebben meegenomen in mijn bijna wekelijkse fietstocht in de omgeving van Cranendonck. **Ton Krabbendam**

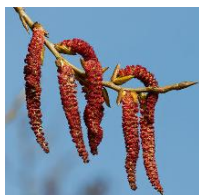
WANDELWERKGROEP

LENTEWANDELING IN CRANENDONCKSE BOS.

13 april als onderdeel van het ledendagprogramma, wandelen we met een groep van 18 wandelaars onder leiding van 3 IVN-gidsen naar de ontluikende natuur. Veel bloeit er nog niet, zou je zo zeggen. Maar Wiel wijst ons op de bloeiende Sleedoorn. Een witte wolkachtige verschijning. Die valt wel op.

Minder goed te zien, als je er geen weet van hebt of gewoon flink doorwandelt, zijn de ontluikende bomen. De populier met zijn mannelijke en vrouwelijke hangende katjes. Bijna klaar om door de wind meegenomen te worden voor het bestuiven van vrouwelijke bloemen en het verspreiden van het zaad.

De gidsen leggen uit!

We wandelen verder en komen bij de Lariks. De boom, die iedere herfst zijn naalden verliest. De paardenkastanje, met zijn plakkerige donkerbruine knoppen, waar de jonge bladeren al te voorschijn komen. We zien de eerste bosbessen komen en tot ieders verbazing zien we ook al de Pinksterbloem. Naast al de uitleg over de adelaarsvarens, de vormen van bestuiving, is het ook een prachtige omgeving en wandeling.

Hier een foto van de rabatten die dit terrein vormgeven. Rabatten zijn opgehoogde plantstroken voor bomen in natte gebieden. Het ophogen van de 'bedden' waarop de

bomen moeten worden geplant

gebeurt met grond die vrijkomt bij het graven van water afvoerende greppels. De bomen staan daardoor hoger en profiteren van de relatieve droogheid van de groeiplaats. We lopen verder over de slingerende paadjes, met links en rechts

regelmatig een nestkastje, opgehangen door de IVN Uilen-en vogelwerkgroep. De wandeling eindigt in de IVN Belevingstuin, waar Wiel nog wat extra's vertelt bij het bijenhotel en Angela over de betekenis van de Belevingstuin.

BLOEMENWANDELING BEVERBEKERDIJK 7 mei

De volgende wandeling brengt ons naar de Beverbekerdijk in het natuurgebied De Bever. Alweer een prachtige omgeving.

De gidsen weten de namen, de wandelaars gokken.

Maar waar moet je nu op letten om een plant te leren kennen?

Ik zet er een paar kenmerken op een rijtje.

De stengel, de bladstand, bladvorm, bladrand, de bloeiwijze, bloemvorm, bloemtype, bloemkleur en de ondergrondse delen.

Bijvoorbeeld de smeerwortel, de witte en de paarse.

Ik lees op de site:

www.floravannederland.nl/

Deze planten kunnen behoorlijk fors zijn en tot zo'n meter hoog. Ze staan in grasland, zomen en bermen.

De klokvormige bloemen in de bloeiwijze plus de stevige beharing maken het gemakkelijk om de gewone smeerwortel te herkennen. De bladeren zijn langwerpig van vorm en zowel van boven als van onderen

stevig behaard.

De bladeren zitten zonder een steel verspreid aan de stengels. Het bladoppervlak loopt door langs de middennerf en verder ook langs de stengels. De bladvorm is eirond, lancetvormig en langwerpig. De rand van de bladeren is variabel van gaaf tot gegolfd en zelfs gelobd. De stengels van de gewone smeerwortel staan rechtop, zijn stevig, flink behaard en de lijsten van de zittende bladeren lopen langs de stengel naar beneden af.

Dit is een algemeen kenmerk van de plantensoorten uit de familie van de ruwbladigen of boraginaceae. De stengel is stevig, hol en behaard.

Voor de liefhebbers die uitgebreidere en goede informatie willen over planten, groeiwijze, kenmerken, kunnen naar de website van **Flora van Nederland** gaan.

Er is zoveel verteld....

Tot slot dan de bloem van de brem, waar de bremwesp op duwt, zodat de bloem opent en de bremwesp op zoek kan gaan naar de honing en tevens de stuifmeelkorrels op zijn rug weer meeneemt voor verspreiding.

Mooi uitgelegd door Philoméne, een van de gidsen.

BLOEMENWANDELING 14 mei

De tweede bloemenwandeling brengt ons naar het gebied langs de spoorlijn bij Budel-Schoot. We zijn met zo'n 12 personen en 3 gidsen. Door de langdurige droogte is het er erg dor. Toch is er nog genoeg te zien en te ontdekken

Bijvoorbeeld de stinkende gouwe, ook wel "wrattenplant" genaamd. Als je de stengel afbreekt, dan komt er oranjegeel melksap uit. Dit sap zou wratten doen verschrompelen, maar geeft ook vlekken op kleding en huid!

De bloemen leveren veel stuifmeel en trekken veel insecten aan, zoals bijen, de citroenvlinder en zweefvliegen. Stinkend, vanwege de onplezierig ruikende wortelstok, gouwe zou verwijzen naar het oranje gele sap.

De zaden zitten in een smal zaad -doosje.

Deze zaden bevatten een "mierenbroodje", dat is een voedzaam aanhangsel aan het zaadje, dat de mieren als voedsel gebruiken. De mieren slepen deze "broodjes" naar hun nest en helpen zo mee met het verspreiden van de stinkende gouwe.

BLOEMENWANDELING 21 mei

De laatste bloemenwandeling vindt plaats in en rondom de Belevingstuin van het IVN. Hier staan niet alleen maar wilde bloemen, er staan ook vaste planten.

Het is een tuin om de zintuigen te prikkelen, reuk, gevoel, gehoor, smaak en het zien.

Deze bloem van het vingerhoedskruid is niet om te proeven!! Een prachtige plant, maar giftig! Nel wijst ons op de vorm van de bloem en het honingkenmerk. Dat zijn de stippen, die een bij de weg wijzen naar de nectar.

Toon laat ons een wilgenblad zien met de kleine extra blaadjes. Het is de oortjeswilg. Ik lees dat er wel 80 soorten wilgen zijn, die zich onderling makkelijk kruisen.

Dat heeft geleid tot een verwarrende mix van kenmerken. Maar de hoofdsoorten zijn altijd wel te herkennen: **treurwilgen** hangen, **katwilgen** hebben hele lange smalle bladeren, **geoorde** wilgen hebben 2 'oortjes' naast elk blad, **waterwilgen** zijn horizontaal uitgroeiende struik-wilgen met grote katjes en **boswilgen** hebben mooie katjes en groeien juist verticaal.

Hier de ridderzuring. Het verhaal gaat dat de ridder het bloed dat op zijn zwaard zat afveegde aan het blad van deze plant. Vandaar zijn naam!

En zo ook makkelijk te herinneren

En met dit verhaal eindigt het verslag van deze derde bloemenwandeling. Altijd weer gezellig en informatief.

Dank aan de gidsen Toon, Nel, Angela, Wiel, Philoméne en Hans.

Monique van de Konijnenburg

TUINWERGROEP

DE BELEVINGSTUIN

Het klimaat is aan het veranderen en dat merken we in de tuin. Zo soppen we in het vroege voorjaar tot onze enkels door het water. Nu is het alweer een lange tijd kurkdroog en ook nog eens ontzettend heet.

Van de wilde plantentuin is nog niet veel terecht gekomen. Eerst moesten we wachten tot er gefreesd was en daarna was het al zo droog dat aanplanten weinig nut had. Van de Herenboeren kregen we een heleboel zonnebloemen die we er nu maar geplant hebben en die doen het ondanks de droogte goed.

Angela heeft de kabouters een nieuw verfje gegeven.

Die worden zo geknuffeld door de kleine kinderen dat de verflaag snel slijt!

Er is een kronkelpad aangelegd tussen de bomentuin door.

De geurtuin is aan renovatie toe. De meeste planten verlangen een droge en warme bodem maar deze tuin staat steeds ernstig onder water bij flinke regenval. Daarom moet de zaak de hoogte in. De eerste aanzet is gedaan: rondom zijn dakpannen geplaatst. Die ruimte moet worden opgevuld met zwarte grond en daarop komen nog 1 of 2 lagen.

Het wachten is op zand, dat hebben we aan Jos Hendriks van de gemeente gevraagd.

Intussen is de belevingstuin bij heel veel mensen bekend. Niet in de laatste plaats door de avondvierdaagse, wanneer een grote groep kinderen en volwassenen kennis maakt met het Blotevoetenpad. Ook bij de viering van ons 40-jarig bestaan zijn er veel gasten geweest.

Duidelijk werd wel dat er nog een verwijzingsbordje bij moet komen en wel aan de van Schoonvorstlaan. **Nel Meulman**

SCHOOLGIDSENWERKGROEP

BOOMFEESTDAG

19 maart
2025

450
klimaatbestendige
bomen

Bij
't Tipke
Maarheeze

175 kinderen

van boom
tot bos

UILEN- EN VOGELWERKGROEP

EEN OCHTEND INVENTARISEREN

Het is zaterdagochtend 24 mei.

Harrie en Tonnie, Wil en ondergetekende zijn op weg naar een gastgever met zowel een kerkuil- als steenuilenkast op hun erf. Het blijkt al jaren een succesvolle locatie te zijn. De kerkuilenkast hangt in de nok van de open schuur, resultaat: 3 eieren! Dus daar gaan we over ruim een maand weer kijken.

Daarna op naar de steenuilenkast, die op zo'n 25 mtr. van de kerkuilenkast hangt. Ze leven naast elkaar als goede burens. Resultaat: 3 jongen en een ouder op het nest, die door Wil geringd worden.

Ondertussen gaan Harrie en ik naar de Loozerdijk, waar moeder haar 2 dons jongens en 1 ei aan het warmhouden is. We komen daar over 2 weken weer.

De volgende gastgever die enigszins door verkeerde voorlichting wat sceptisch was over het ringen, maar na uitleg met volle tevredenheid zich een trotse uilenouder noemde! In hun kast ligt een ouder met wijd gespreide vleugels. Daar wordt gebroed of liggen kuikens onder. Afblijven!

Over 3 weken weer terug.

Wil en Tonnie hebben op hun beurt 2 adressen bezocht en uilen geringd.

Voordat we nog aan een laatste klus beginnen, gaan we eerst bij de familie Gerlings op bezoek. Deze familie is erg betrokken bij de uilen en zijn hele goede gastgevers (en dan heb ik het niet alleen over de heerlijke koffie;-). Sinds 2020 hebben ze een Brabants Landschap nestkast ontvangen, die achteraan op hun erf in een boom hangt en met succes.

Een jaar later een kerkuilenkast in het uilengat in de gevel van hun boerderij. Maar door continue bewoning door kraaien het jaar daarop alweer dichtgemaakt. Sinds vorig jaar heeft hun schoonzoon een camera bevestigd in de steenuilenkast en de familie en zeker hun kleinkinderen kunnen vol bewondering naar de ontwikkelingen van ei naar vlieg vlugge jongen kijken.

Ik was overigens verbaasd over hoe snel de jongen weer hun ‘ritme’ oppakten en herstelden van toch een buitengewone ervaring van het laten ringen. Vrouw op nest was al geringd, ze zag er gezond uit en we zijn benieuwd waar deze uil is geringd. Want is ze daar ook geboren? En hoe oud is ze? De ringgegevens zullen het uitwijzen. Na de koffie en koeken bedanken we de familie hartelijk, want ... de uilenwereld draait door!

De laatste klus voor Harrie en mij: het omwisselen van een steen- naar een bosuilenkast. De nestkast is in 5 jaar nooit bewoond geweest door uilen en omdat er in de omgeving vaak een bosuil te horen was besloten we om deze te wisselen. Mochten die bosuilen dit jaar gepaard hebben, dan kan een jong of het ouderpaar volgend jaar gebruik gaan maken van de nieuwe kast.

De laatste die in deze steenuilenkast heeft “gebroed”, is een eekhoornfamilie. De kast was tot de nok toe gevuld met nestmateriaal, met daarin 3 kleine nestkommetjes. Wat zullen ze de luxe villa gaan missen, maar daarvoor in de plaats krijgen ze een eekhoorn kastje. We bedanken de gastgever en sluiten af bij Tonnie en Harrie (ook goede gastgevers, maar dan voor alle soorten en maten). In 2 uur tijd samen 10 adressen bezocht, prima georganiseerd!

SCHEMA BROEDRESULTAAT 2025

Soort	Plaats	Jongen	Niet-uitgekomen eieren
Steenuil	Budel	30	15
	M'heeze-S'donk	12	4
	Gastel	16	13
Totaal		56	23
Kerkuil	Budel	6	2
	M'heeze-S'donk-Gastel	-	1
Bosuil	Budel	-	-
	M'heeze-S'donk-Gastel	4	2
Torenavalk	Budel	25	5
	M'heeze-S'donk-Gastel	2	2

Nestkasten zangvogels	Bezettingsgraad
Buulder Broek	controle oktober
Sportpark Budel	controle oktober
Cranendoncks Bos	90%
Driebos	95%

Steenuil Bij de steenuil zijn van de 79 eieren er 23 niet uitgekomen grofweg 30%! Vorig jaar was dat 18%, bijna een verdubbeling. Oorzaak kan zijn predatie of koude eieren door een ouder die is overleden of onbevuchte eieren. Aantal jongen was 56. In 2024 hadden we 69 jongen wat provinciaal een hoog succesvol broedresultaat bleek. Van 58% terwijl het gemiddelde op 42% lag.

Kerkuilen De resultaten zijn minder in aantal dan vorig jaar, maar er zijn wel meer waarnemingen gedaan van activiteiten/bewegingen verdeeld over heel Cranendonck (i.p.v. buitengebied Budel/Budel-Schoot), maar die zijn helaas niet tot broedsels gekomen.

Bosuil is gelukkig weer in stijgende lijn, weliswaar marginaal, maar toch van 1 jong naar 4 jongen. In 2021 waren dat 7 jongen.

Torenvalk Juist in het alarmerende ‘jaar van de torenvalk’ is het een goed seizoen geweest met zeker 25 jongen en het er naar schatting ongeveer 30 zullen zijn geweest dit omdat de laatste controleronde niet is uitgevoerd. Vorig jaar 17 jongen. Ze doen het goed in het Cranendonckse land!

Tjabine Guntlisbergen

ACTIVITEITEN KOMENDE PERIODE

19 september. De vrijwilligersavond

15 oktober. Braakballen pluizen voor kinderen. (Inschrijving via scholen!)

26 oktober. De jaarlijkse herfstwandeling

5 november. Lezing “*De levendige kringlooptuin/erf — zó werkt alles samen*”

Peter Kerkhofs is gespecialiseerd in landschap en biodiversiteit en sinds vorig jaar binnen onze gemeente aangesteld als erfscanner voor het project *ErvenPlus* opgezet door Brabants Landschap.

19 november. Presentatie waarnemingen van de Eik

VAN DE REDACTIETAFEL

Deze Craenkoerier is weer gevuld met ingezonden verhalen, foto's, verslagen en informatie.

Hoewel ik niet alles kon plaatsen, dank ik jullie allen toch hartelijk voor jullie bijdrage en wens jullie een fijne vakantie toe! **Monique van de Konijnenburg**

Voor de Craenkoerier van december inzending kopij: Uiterlijk 22 november.

Inleveradres moniquevdko@hotmail.com

Beleef de natuur met IVN en word lid

Vind jij ook dat natuur onderdeel van ons dagelijks leven zou moeten zijn?
Voor €25 per jaar steun je het werk van IVN.

Voordelen op een rij:

- 3x per jaar het afdelingsblad De Craenkoerier
- 4x per jaar het tijdschrift Mens en Natuur
- Gratis of met korting deelnemen aan activiteiten en cursussen

digitaal inschrijven

Voor- en achternaam

Straat + huisnummer

Postcode

Woonplaats

Telefoonnummer

Geboortedatum

E-mail

Hierbij machtig ik IVN tot wederopzegging naastgenoemd bedrag jaarlijks van mijn rekening af te schrijven:
Voor meer informatie clasinadewit@live.nl

- ☐ €25 volledig lidmaatschap
☐ €12 jeugdlid
☐ €12 huisgenoot lid

IBAN

Datum

Op naam van

Handtekening

☐ Ik ontvang graag vrijblijvend informatie over vrijwilliger worden bij IVN.

Word ook lid! scan de QR-code voor digitale inschrijving of stuur deze kaart naar ledenbeheer: clasinadewit@live.nl Kerkstraat 3 6026 RT Maarheeze

Indien onbestelbaar graag retour aan:

IVN-afdeling Cranendonck
p/a Sterkselseweg 32
6026 EB MAARHEEZE